

Afgørelser – Reg. nr.: 00955.00

Fredningen vedrører: Tobøl Lynghede

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet

Fredningsnævnet

27-01-1945

Kendelser

Deklarationer

FREDNINGSNÆVNET>

U D S K R I F T

af

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for

Ribe Amtsraadskreds.

D E K L A R A T I O N .

Undertegnede Esbjerg Byraad paa Esbjerg Kommunes Vegne som Ejer af Matr.Nr.lg Tobøl, Guldager Sogn, bestemmer hermed med bindende Virkning for Kommunen og efterfølgende Ejere af nævnte Parcel, at Arealet skal bevares i dets naturlige Tilstand. Arealet maa ikke bebygges, beplantes, drænes, grøftes, opdyrkes eller indhegnes, ligesom Lyngen ejheller maa slaas eller afbrændes. Paa Arealet maa ikke anbringes Master, Boder, Skure, Beboelsesvogne eller andre Indretninger, der kan virke skæmmende, og Affald maa ikke henkastes paa Arealet.

Der gives Offentligheden Adgang til Arealet.

Paataleberettiget er Naturfredningsnævnet for Ribe Amtsraadskreds.

Denne Deklaration begæres tinglyst som Hæftelse paa Matr. Nr.lg Tobøl, Guldager Sogn, efter allerede tinglyste Servitutter, hvorom henvises til Ejendommens Blad i Tingbogen.

Esbjerg Byraad, den 25.Januar 1945.

P. B. V.

L.Høyer-Nielsen

.....

Godkendes.

Naturfredningsnævnet for Ribe Amtsraadskreds, den 27.Jan.1945.

Bruun

Tinglyst den 31.Januar 1945

Gerhard Jensen

.....

Fredningsnævnet for Sydjylland Sydlig del

Naturstyrelsen
Haraldsgade 58
2100 København Ø.

Modtaget i
Naturstyrelsen

3 JAN. 2012

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf. 79 13 66 77
Fax 75 13 69 69
Email.esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

2. januar 2012
Fredningssag 21/2011

J. nr. 21/2011: Ansøgning fra Kulturarvsstyrelsen om dispensation til at etablere trampestier og at opsætte informationsskilte på matr. nr. 1 g Tobøl, Guldager.

Kulturarvsstyrelsen ansøgte ved breve af 14. og 31. marts 2011 Fredningsnævnet om dispensation til at etablere fire mindre trampestier og til at opstille to informationstavler på ejendommen matr. nr. 1 g Tobøl, Guldager.

Ejendommen matr. nr. 1 g Guldager, Tobøl, er fredet ved en deklARATION, der er godkendt den 27. januar 1945 af Fredningsnævnet for Ribe amt.

Det fremgår af deklARATIONEN, at arealet skal bevares i dets nuværende tilstand, at der blandt andet ikke må anbringes skæmmende indretninger på arealet, og at offentligheden har adgang til arealet.

Fredningsnævnet besluttede at behandle sagen på skriftligt grundlag og sendte herefter sagen i høring.

Da der blev rejst indsigelser fra Esbjerg Kommune mod projektet, har Kulturarvsstyrelsen revideret projektet og har ved brev af 2. november 2011 sendt Fredningsnævnet en revideret ansøgning om tilladelse til at etablere et mindre forløb af trampestier på det fredede areal og at opstille to informationstavler.

Fredningsnævnet sendte den 18. november 2011 det reviderede projekt i høring.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele Kulturarvsstyrelsen dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til projektets gennemførelse.

Sagens baggrund

Kulturarvsstyrelsen har ved brev af 31. marts 2011 ansøgt Fredningsnævnet om tilladelse til at etablere et mindre forløb af trampestier samt at opstille 2 informationsskilte på ejendommen matr. nr. 1 g Tobøl, Guldager. Ansøgningen er revideret i forhold til ansøgningen af 14. marts 2011.

Ejendommen er fredet ved en deklARATION, godkendt den 27. januar 1945 af Fredningsnævnet for Ribe amt. Deklarationen skal sikre de gravhøje, der er på området. Det fremgår af deklARATIONEN, at området skal bevares, at der ikke må anbringes skæmmende indretninger, og at offentligheden har adgang til området.

Kulturarvsstyrelsen har beskrevet projektet i brevet af 31. marts 2011, således:

”Stisystemet udgør et snoet forløb til gående færdsel mellem højene (se vedlagte kort). Stierne består af ca. 1 m brede, udjævnede forløb belagt med træflis. De befæstes ikke.

Skiltene er to skråskilte af type udviklet i forbindelse med Kulturarvsstyrelsens skilteprogram (se vedlagt tegning). De placeres på udvalgte steder i forbindelse med gravhøjene på arealet.

Formålet med etableringen af stierne samt opstillingen af informationsskilte er, at sikre offentligheden forbedret adgang til og information om de mange fredede gravhøje på arealet. Som det er nu er terrænet ujævnt og vanskeligt at færdes i og skiltningen er mangelfuld og uaktuel.

Etablering af trampestier og opstilling af informationsskilte sker i forbindelse med Kulturarvsstyrelsens nationale formidlingsprojekt *Danmarks Oldtid i Landskabet*. Projektets formål er at skabe bedre adgang til og formidling af en række af landets mest betydningsfulde fortidsminder. Projektet er kommet i stand på baggrund af en donation fra *A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal*.

Gravhøjene ved Guldager udgør en af Danmarks bedst bevarede grupper af gravhøje fra Enkeltgravskulturen (ca. 2500 f.v.t.). Kun meget få steder er det i dag muligt at få et samlet indtryk af en hel nekropol og Guldager har stor værdi som udflugtsmål. Kulturarvsstyrelsen har derfor prioriteret lokaliteten højt og udarbejdet planer for en moderniseret formidling på stedet i samarbejde med Esbjerg Kommune og Sydvestjydske Museer”.

Trampestiens forløb og skiltenes placering fremgår af et kort, der er vedhæftet ansøgningen.

Det fremgår af det rids, der er vedlagt ansøgningen, at skiltestanderen skal udføres i aluminium, der skal pulverlakeres med Interpon D36 gris 900 sabré eller tilsvarende udendørs pulverlak. Standeren graves 90 cm ned i jorden; den del af standeren, der er over jordniveau, måler 1,14 meter.

Fredningsnævnet sendte ved brev af 5. juli 2011 sagen i høring hos Kulturarvsstyrelsen, Naturstyrelsen Ribe, Esbjerg Kommune, Teknik & Miljø, Naturstyrelsen, Blåvandshuk, Naturstyrelsen, København Ø, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening og Dansk Botanisk Forening med høringsfrist den 1. august 2011.

Naturstyrelsen Ribe meddelte i et brev af 11. juli 2011 blandt andet:

”...

Naturstyrelsen kan fremsende vedlagte luftfoto fra 2010 og fotos optaget den 8. juli 2011 fra det fredede areal og hertil oplyse, at arealet mellem gravhøjene overvejende består af en bevoksning af tuedannede græsser og at arealet derfor er meget ujævnt og vanskeligt at færdes i. På arealet er mærker efter tidligere hjulspor i form af langstrakte lavninger, hvilke fremgår af luftfoto fig. 1 som mørke striber i den grålige vegetation (markeret som røde linjer på fig. 2). Den foreslåede trampesti følger delvist disse tidligere hjulspors forløb. På arealets nordligste punkt (stjerne på fig.2) står nuværende informationsskilt og en pæl. På arealet sås den 8. juli 2011 på fladen mellem gravhøjene spredte forekomster af den forholdsvist sjældne volverlej eller guldblomme (*Arnica montana*) (fig. 7 og 8).

Naturstyrelsen har derudover ingen bemærkninger til ansøgningen.”

Friluftsrådet meddelte i et brev af 28. juli 2011 blandt andet:

”...

Dispensation fra deklARATIONEN til etablering af trampesti og opsætning af skilte, giver Friluftsrådet sin fulde opbakning til. Vi vil dog gerne anbefale at stien etableres på en måde så gangbesværede og kørestolsbrugere har mulighed for også at komme rundt i området.”

Esbjerg Kommune meddelte i et brev af 13. juli 2011, at kommunen generelt var positiv stemt overfor tiltag, der kan øge tilgængeligheden og muligheden for oplysning om den danske kulturarv. Dog var der i dette projekt nogle få detaljer, som kommunen fandt uhensigtsmæssige. Kommunen har herefter anført i brevet:

”...

Stiforløb

Der er planlagt for et stiforløb, rundt på arealet med start ved P-pladsen.

Af hensyn til de bløde trafikanter, der må forventes at komme ad Nordre Tobølvej, bør der være mulighed for at komme ind på arealet fra denne side, frem for at gående og cyklende skal ud på Kokspangvej ned til P-pladsen.

Materialevalg

Kulturarvsstyrelsen har i deres ansøgning anført at de ønsker at etablere en grussti langs det sydlige skel og dernæst flisbelagte stier på den resterende strækning. Det er ikke oplyst af hvilken årsag der ønskes hverken grus eller flis på sierne. Det må dog formodes at hensynet til handicappede, eller gangbesværede er årsagen hertil.

Esbjerg Kommune, Plan, finder brugen af både grus og flis uhensigtsmæssig og skudt over målet. Arealet er ikke vandlidende og en simpel klipning af en sti, vil til fulde kunne opfylde behovet om tilgængelighed. Det vil tilmed være lettere for handicappede og gangbesværede at færdes på arealet idet underlaget vil være mere fast. Med en klippet sti rundt på arealet vil det desuden være muligt at forlægge stien i tilfælde af at besøgende til fortidsminderne selv tramper stier i terræn.

Etablering af P-pladsen med grus samt dens placering væk fra vejsvinget på Kokspangvej, finder Esbjerg Kommune, Plan, hensigtsmæssig. Dog skal det bemærkes at brug af genbrugsmaterialer (knust beton, tegl, etc), til anlæg af pladsen, findes uhensigtsmæssig.

Skiltning

Kulturarvsstyrelsen angiver at der ønskes opsat 6 skilte på arealet uden angivelse af skiltene nærmere placering end de to der ønskes placeret nord for Vestkystvejen. Skiltene er ej heller nærmere beskrevet.

Esbjerg Kommune, Plan, finder antallet af skilte skæmmende. Der bør i højere grad indtænkes en placering af skiltene ved indgangene til arealet med henvisning til begge lokaliteter og deres kulturhistoriske sammenhæng, frem for skilte spredt på arealet.

§ 3 beskyttet natur

Hele arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som et beskyttet hedeareal. Alle tilstandsændringer på arealet vil kræve en dispensation.

Esbjerg Kommune, Miljø, er ikke indstillet på at meddele dispensation til etablering af en P-plads på det forholdsvis begrænsede hedeareal idet der bør kunne findes alternativer hertil. Enten syd for heden eller i forbindelse med nordre Tobølvej.

Hvad angår stiforløbene, er Esbjerg Kommune, Miljø indstillet på at meddele dispensation til et stiforløb etableret som klippet græs. Græsset må højst klippes 4 gange om året og stierne bør ikke etableres sammen sted hvert år.

Fortidsmindebeskyttelseslinien og Planlovens § 35

Arealer er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 17 samt af Planlovens bestemmelser. Esbjerg Kommune, Plan er indstillet på at meddele dispensation fra NBL. § 17, samt zonetilladelse under forudsætning af at projektet tilpasses så der ikke sker pålægning af flis eller grus på stierne samt at det nærmere overvejes hvordan der kan indtænkes en samlet skiltning på arealet der tilgodeser formidlingen af den danske kulturarv under hensyntagen til de landskabelige værdier”

Fredningsnævnet anmodede herefter Kulturarvsstyrelsen om bemærkninger til kommunens indstilling til projektet.

I et brev af 2. november 2011 til Fredningsnævnet har Kulturarvsstyrelsen fremsendt et revideret projekt. I brevet har styrelsen anført blandt andet:

”...

Nedenstående er en revideret udgave af tidligere fremsendte ansøgninger af 14. og 31. marts 2011 til Fredningsnævnet. Revideringen skyldes ønske fra Esbjerg Kommune om en ændring af trampestiens belægning.

Der søges hermed om tilladelse til at etablere et mindre forløb af trampestier på et fredet areal ved Guldager, matr. nr. 1 g, Tobøl, Guldager sogn. Endvidere søges der tilladelse til at opstille to informationsskilte. Arealet er omfattet af fredningen iflg. Fredningsnævnets afgørelse af 27. januar 1945. Fredningen har bl.a. til formål at give offentligheden adgang til arealet.

Stisystemet udgør et snoet forløb til gående færdsel mellem højene (se vedlagte kort). Stierne består af ca. 1 m brede, udjævnede forløb. Stierne vil blive udjævnet ved at stierne vil blive slået med en slagleklipper hvorved toppen slås af de tuegræsser der måtte findes i stiforløbet. Stierne befæstes ikke.

Skiltene er to skråskilte af type udviklet i forbindelse med Kulturarvsstyrelsens skilteprogram (se vedlagte tegning). De placeres på udvalgte steder i forbindelse med gravhøjene på arealet...”

Kulturarvsstyrelsen har herefter som i ansøgningen af 31. marts 2011 beskrevet formålet med projektet og har fremhævet, at gravhøjene ved Guldager udgør en af Danmarks bedst bevarede grupper af gravhøje fra Enkeltgravkulturen, samt at Kulturarvsstyrelsen har prioriteret lokaliteten højt og udarbejdet planer for en moderniseret formidling på stedet i samarbejde med Esbjerg Kommune og Sydvestjyske Museer.

Fredningsnævnet sendte ved brev af 18. november 2011 det reviderede projekt i høring hos Kulturarvsstyrelsen, Naturstyrelsen Ribe, Esbjerg Kommune, Teknik & Miljø, Naturstyrelsen, Blåvandshuk, Naturstyrelsen, København Ø, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, Dansk Ornitologisk Forening og Dansk Botanisk Forening med høringsfrist den 13. december 2011.

Der er ikke ved høringsfristens udløb rejst indsigelser mod det reviderede projekt.

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en fredningsbestemmelse, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår af fredningsdeklarationen, at det er formålet med fredningen at sikre de gravhøje, der er på området, at området skal bevares, at der ikke må anbringes skæmmende indretninger på området, og at offentligheden har adgang til området.

Området er i dag offentligt tilgængeligt, men tilgængeligheden og formidlingen af områdets kulturværdier vil blive forbedret, såfremt de trampestier, der ansøges om tilladelse til, etableres, og der anbringes standere med relevant informationsmateriale om kulturværdierne i området.

Da ansøgningen således vedrører tiltag, der sikrer, at adgangen til og færdslen på området reguleres og dermed bidrager til at bevare området samtidig med, at formidlingen af områdets historie vil blive forbedret, såfremt der anbringes informationstavler på området, finder Fredningsnævnet, at det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen. Fredningsnævnet meddeler derfor Kulturarvsstyrelsen dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til at etablere stisystemet og at opsætte to informationsstandere på området på vilkår,

at stierne udlægges som vist på kortet, der er vedhæftet denne afgørelse,

at stierne ingen sinde må befæstes med flis, grus el. lignende,

at standerne til informationsmaterialet udføres i pulverlakeret aluminium i farven Interpon D36 gris 900 sabré eller tilsvarende pulverlak,

og

at standerne ikke har en højde over jordniveau på 1,14 meter

Klagevejledning:

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøankenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag afgørelsen er meddelt.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

Adressaten for afgørelsen,
ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
en berørt nationalparkfond,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur
og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager
væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til Fredningsnævnet, Dokken 1, 6700 Esbjerg, som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr til Naturklagenævnet. Klagegebyret er fastsat til 500 kr. for privatpersoner og 3.000 kr. for alle andre klagere, herunder virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når nævnet har modtaget klagen fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må nævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og stadfæstet af Naturklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland Syd, Sydlig del
Esbjerg, den 2. januar 2012

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse med bilag er sendt til:

Kulturarvsstyrelsen, H. C. Andersens Boulevard 2, 1553 København V.

Naturstyrelsen Ribe, Sorsigvej 35, 6760 Ribe.

Esbjerg Kommune, Teknik & Miljø, Torvegade 74, 6700 Esbjerg.

Naturstyrelsen, Blåvandshuk, Åholt, Åholtvej 1, 6840 Oksbøl.

Naturstyrelsen, Haraldsgade 58, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomite v/ Leif Wagner Jørgensen, Sjelborgvej 76, 6710 Esbjerg V.

Friluftsrådet, Scaniagade 13, 2450 København SV.

Friluftsrådet c/o Hanne Kristensen, H. Drachmanns Alle 15, 6700 Esbjerg.

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 138-140, 1620 København V.

Dansk Botanisk Forening, Jyllandskredsen, c/o Erik Hammer, Bragesvej 23, 8230 Åbyhøj.